
TALEPUNKT

Da statsministeren for godt to måneder siden i december 2016 besøgte de danske udsendte på Al-Asad-basen i Irak, var det især for at takke dem for deres dygtige indsats i koalitionen kamp mod ISIL. Den tak vil jeg gerne istemme.

Under besøget på Al-Asad udtalte statsministeren blandt andet, at han forventer, at indsatsen bliver årelang, samt at det niveau, vi er engageret med, kan skifte over tid.

Statsministerens udtalelser skal ses i lyset af, at koalitionen indsats er både bredspektret, men også flerårig. At koalitionen indsat vil være flerårig, har været udgangspunktet siden Danmark – som et af de første lande – tilsluttede sig koalitionen i september 2014.

Koalitionen indsats består af civile, diplomatiske såvel som militære indsatser. Fremdriften af indsatserne er selvsagt forskellig, ligesom der også har været tilbageslag. Derfor vil der også være forskellige tidslinjer og perspektiver for indsatserne. I takt med udviklingen i Irak vurderes løbende behovet for at tilpasse niveauet for indsatserne inden for rammerne af koalitionen.

For at give en fyldig baggrundsforståelse for statsministerens udtalelser, vil jeg gerne give en redegørende beskrivelse og status for koalitionen bredspektrede indsatser. Herunder vil jeg også skitsere de fremadrettede behov, som vi ser det her og nu.

Indsatsen består af fem strategiske spor, som Danmark i større eller mindre omfang bidrager til. De fem spor er:

1. For det første; et militært spor,
2. For det andet; et stabiliseringsspor,
3. For det tredje; et spor med fokus på stop af tilstrømning af fremmedkrigere,
4. For det fjerde: et spor med fokus på at afskære ISIL's finansieringskilder, samt,
5. For det femte; et spor, der handler om delegitimering af ISIL's brand og ideologi.

Herudover bidrager Danmark i betydelig grad til forbedringen af den humanitære situation i Irak og regionen i øvrigt.

For at fastholde et massivt og konstant pres på ISIL bekæmpes terrorgruppen på flere niveauer på samme tid. Over de seneste knap 3 år har intensiteten af koalitionen indsats inden for de forskellige spor varieret. Den udvikling forventer vi fortsætter.

Jeg vil begynde med den militære indsats, herunder de danske bidrag.

Siden starten af koalitionen militære kampagne mod ISIL i september 2014 er der opnået betydelige resultater.

Koalitionen vurderer, at ISIL har tabt kontrollen med mere end 60 procent af tidligere kontrolleret territorium i Irak og omkring en fjerdedel i Syrien. I Irak er strategisk vigtige byer som Fallujah og Ramadi blevet generobret.

Herudover er den østlige del af ISIL's hovedsæde i Irak, Mosul, blevet generobret - en indsats som de danske kampfly tidligere har bidraget til. Indtagelsen af Mosuls vestlige del er i gang. Selvom hårde kampe udestår, tegner der sig en begyndelse på enden for ISIL's territoriale kalifat i Irak.

Men kampen mod ISIL er ikke kalenderdrevet. Den afhænger selvsagt af udviklingen på jorden og fremdriften af de forskellige spor. Vi kan derfor heller ikke give en slutdato på den danske militære indsats.

Vi skal samtidig være realistiske. Der vil sandsynligvis være ISIL-elementer – eventuelt under andre navne – til stede i nogen tid fremover, særligt i de sunni-dominerede områder af Irak. Det er derfor sandsynligt, at Irak vil have behov for hjælp til kapacitetsopbygning, sikkerhed og stabilisering i årene der kommer. Vi ved, at det vil tage tid, men vi ved ikke præcist, hvor lang tid.

Uanset, hvor længe Danmark og koalitionen skal støtte Irak, vil én ting være sikkert: Det må og skal fortsat være irakerne, som spiller hovedrollen, hvis vi skal gøre os forhåbninger om at opnå et mere stabilt Irak.

Det er derfor, at Danmark har assisteret med kapacitetsopbygning af de irakiske sikkerhedsstyrker. Mere end 6.000 irakiske sikkerhedsstyrker har modtaget træning i militære færdigheder og humanitær folkeret fra det danske træningsbidrag. Kapacitetsopbygningen af de irakiske sikkerhedsstyrker er en forudsætning for, at Irak på længere sigt selv skal kunne varetage sikkerheden i landet uden koalitionen tilstedeværelse.

Nu vil jeg kort gennemgå den danske stabiliseringsindsats. Det er en dansk mærkesag i koalitionen, at stabilisering spiller en vigtig komplementær rolle til den militære indsats i kampen mod ISIL.

Stabiliseringssporet, der fra dansk side kanaliseres via FN, har til formål at støtte de byer og områder, som bliver befriet for ISIL, så folk kan vende tilbage til deres hjem.

Fra dansk side har fokus været både at støtte minerydning og stabilisering i form af genetablering af basale behov og vital infrastruktur.

Begge indsatser er en integreret del af Danmarks treårige regionale anti-ISIL stabiliseringsprogram for Syrien og Irak [for 2016-18] på 330 mio. kr.

Både koalitionen, FN og de irakiske myndigheder vurderer, at den igangværende stabiliseringsindsats indtil videre har opnået gode resultater.

Indtil begyndelsen af 2017 anslås mere end 1,3 millioner mennesker at være vendt tilbage til de områder, hvorfra ISIL havde fordrevet dem.

Situationen i Anbar-provinsen i det vestlige Irak er under normalisering. Og de lokale irakiske myndigheder er vendt tilbage og har genoptaget deres arbejde i provinsen.

Desværre har kampene imod ISIL, især i Fallujah og Ramadi, efterladt store bydele i ruiner. Hertil kommer, at ISIL under deres tilbagetrækning har mineret infrastrukturen, herunder broer, vandforsyning, skoler og hospitaler samt flere beboelsesområder. Dette har forsinket og

besværliggjort befolkningens tilbagevenden og genetableringen af den offentlige administration.

Danmarks nuværende stabiliseringsprogram løber frem til udgangen af 2018. I takt med, at den militære kamp mod ISIL skrider frem, vil vi tage stilling til, hvordan vi fra dansk side fremadrettet bedst bygger videre på de resultater, vi allerede har opnået. Og hvordan vi kan være med til sikre Iraks stabilitet på sigt.

I den forbindelse arbejder Danmark også for at styrke den irakiske sikkerhedssektor, som omfatter militæret, politiet, efterretningsvæsenet.

Det tredje spor i Danmarks og koalitionen indsats i kampen mod ISIL er arbejdet for at stoppe tilstrømningen af fremmedkrigere til Irak og Syrien. Overordnet ser vi et markant fald i antallet af fremmedkrigere. For omtrent et år siden var der omkring 2 til 3.000 personer, der tilsluttede sig ISIL hver måned. Det tal er faldet til omkring en tiendedel. Tallene er selvsagt behæftet med stor usikkerhed, men det er en meget positiv tendens, at vi ser så klare indikationer på, at ISIL er presset.

De samme tendenser gør sig gældende i Danmark. Center for Terroranalyse offentliggjorde den 7. februar en ny trusselvurdering. Heraf fremgår det, at kun meget få personer er udrejst fra Danmark i det seneste år. Antallet af personer, der vender tilbage til Danmark fra Irak og Syrien, har siden medio 2014 også været faldende.

Det fjerde spor i koalitionen strategi er indsatsen for at bremse ISIL's finansieringskilder.

Det er vanskeligt at få et klart billede af ISIL's finansiering, men vi ved, at organisationen er presset på pengepungen. Indtjeningen fra salg af olie er faldet betydeligt – ikke mindst som følge af koalitionen luftangreb, som har reduceret ISIL's olieproduktion med 30 procent. Mange af ISIL's lagre af kontanter er ligeledes bombet. Herudover betyder reduktionen af størrelsen på det ISIL-kontrollerede territorium, at indtægter fra beskatning af lokalbefolkningen mindskes.

I takt med, at ISIL's interne indtægter reduceres, bliver de internationale finansielle pengestrømme stadig vigtigere for ISIL. Det kræver fortsat et stærkt engagement at forhindre, at internationale pengestrømme når frem til ISIL. Her er Danmark med allerforrest.

Vi er medleder af en underarbejdsgruppe i koalitionen, som har fokus på at bremse ISIL's pengestrømme. Som led heri har vi påtaget os værtskabet for det næste møde i koalitionen anti-ISIL finansieringsgruppe. Det finder sted den 29. og 30. marts i København.

Derudover yder vi direkte projektbistand til at kapacitetsopbygge finansielle analyseenheder i regionen. Danmark har bl.a. trænet irakiske, jordanske og libanesiske embedsmænd i finansielle analyser for at gøre dem i stand til at opspore og bremse suspekterte pengeoverførsler. Den indsats vil fortsætte fremover.

Jeg vil også sige et par ord om vores indsats for at stoppe ISIL's propaganda. Det er det sidste spor i koalitionen femstrengede indsats.

Danmark støtter et projekt, der skal imødegå ISIL's propaganda i Irak. Bl.a. går vores bidrag til at skabe og støtte troværdige stemmer i regionen, som kan bidrage til en nuanceret debat. Projektet har to primære fokusområder: For det første at bidrage til at delegitimere ISIL. For det andet – og det bliver i stigende grad vigtigt – at bidrage til at skabe et holdbart alternativ til ISIL.

Der er tegn på, at vores og koalitionen massive indsats virker. Mængden af ISIL's propaganda er faldet markant. For eksempel er ISIL's aktiviteter på Twitter faldet med 45 procent siden 2014. Og ISIL's sociale mediekonti fjernes nu langt hurtigere end tidligere – i dag "lever" en mediekonto i mindre end to dage. For blot et halvt år siden eksisterede de i flere uger. Resultaterne er opnået ikke mindst på grund af et tæt samarbejde mellem koalitionen og medievirksomheder som Facebook, Twitter og YouTube. Presset på ISIL ses også ved, at terrororganisationens budskaber ændrer sig. Tidligere fokuserede ISIL på vigtigheden af et geografisk kalifat. Det budskab hører vi nu – af gode grunde – ikke så meget til. Et splittet ISIL uden eget territorium vil besværliggøre ISIL's fortælling om kalifatet, og dermed vil gruppen have mindre tiltrækningskraft på sympatisører.

Slutteligt vil jeg kort gennemgå Danmarks bidrag til håndtering af den humanitære situation i Irak. Siden 2012 har Danmark givet mere end 300

millioner kroner i humanitær støtte til krisen i Irak. Det kan vi være stolte af.

Der er et stort behov for fortsat humanitær assistance til Irak. FN anslår, at 3,1 mio. mennesker er internt fordrevet, og at 10 mio. mennesker i landet har behov for nødhjælp.

Det er især situationen i og omkring Mosul, som senest har påkaldt sig opmærksomhed. Situationen i det østlige Mosul er forbedret efter befrielsen, og der er nu adgang for den humanitære hjælp.

Det står desværre anderledes til i den vestlige del af byen, som fortsat kontrolleres af ISIL. Her er der ikke adgang for nødhjælp. Der er ifølge FN risiko for yderligere 250.000 fordrevne, når den militære offensiv begynder. Det er en situation, som Danmark og det internationale samfund følger tæt.

Den humanitære indsats i Irak vil dog ikke være afsluttet, når Mosul er generobret. Den væbnede konflikt i både det nordlige Irak og regionen som helhed kan ikke forventes afsluttet inden for en overskuelig fremtid. Af samme grund arbejder Danmark sammen med det internationale samfund vedholdende på at bedre situationen for så mange som muligt.

Jeg håber, at det med gennemgangen af de fem spor i koalitionen og Danmarks indsats i kampen mod ISIL står klart, hvorfor statsministeren udtalte, at vi kan forvente en årelang dansk indsats i kampen mod ISIL. Jeg ser frem til at modtage jeres spørgsmål.